

Kur'ân üzerine Disiplinlerarası Analizler – I

FÂTİR SURESİ

APSS Publications

APSS Publications, Dortmund, 2022

1.Baskı

Copyright© Tüm hakları saklıdır.

Bu kitabın telif hakları kitabı yayımlayan Apss e.V.'a aittir. Yayımcının ve yazarların izni olmaksızın elektronik ve mekanik herhangi bir kayıt ve tarama sistemi veya fotokopi ile çoğaltılamaz, kopyalanamaz, üzerinde değişikliğe gidilemez ve CD vb. dijital ortamlarda kaydedilip dağıtılamaz. Ancak kaynak gösterilerek kısa alıntı yapılabilir.

Toplam 116 sayfa

YAZARLAR	Metin Aysel , <i>çocuk ve ergen psikiyatrisi</i> Sabriye Salbaş , <i>matematik ve pedagoji</i> İsmail Yavaş , <i>çocuk ve ergen psikiyatrisi</i> Sümeyye Acar , <i>fizik</i>
YAYINA HAZIRLAYAN	Dr. Phil. Muhammed M. Akdag , <i>ilahiyat</i>
KAPAK & MİZANPAJ	OmegA – Concept & Design
KATKIDA BULUNANLAR	Sueda Gül , <i>dilbilimi ve pedagoji</i> Şükran Salık , <i>psikoloji ve mimarlık</i> Semra Nur Taşdemir , <i>psikoloji</i> Ülkü Er , <i>matematik, pedagoji, Türk dili ve edebiyatı</i> Emine Yüce , <i>matematik ve pedagoji</i> Ayşe Rana Eser , <i>pedagoji</i> Vedat Bilgiç , <i>erişkin psikiyatrisi</i> Sevda Maksimova , <i>danışmanlık</i> Hatice Han , <i>psikoloji</i>
TRANSKRİPT	Betül Yılmaz , <i>işletme</i>
KONTROL VE TENKİT	Hilal Akdeniz , <i>sosyal bilimler</i>
EDİTÖRLER	Zeliha Ünal , <i>sosyal bilimler ve aile danışmanlığı</i> Muhammed M. Akdağ , <i>ilahiyat</i>

Association for Psychological and Spiritual Sciences (APSS)

Postfach 340115, 44242 Dortmund

Web: <https://apss.eu/>

E-Mail: info@apss.eu

ISBN: 978-3-949910-21-0

Kısaltmalar

- cc: celle celâluhu
sav: sallallahu aleyhi ve sellem
ra: radiyallahu anh
C: Conglomeration (Kümeler oluşturma)
A: Abstraction (Soyutlama)
pAd: primary Abstraction dimension
(Birincil boyutta)
sAd: secondary Abstraction dimension
(İkincil soyutlama boyutu)
Sc: Secession (Ayırma)
TbS: Text-bound Sequencing (Metne sadık sıralama)
Na: Naming (Adlandırma)
PI: Practical Implementation (Pratik uygulama)
S.: Sayfa
age.: adı geçen eser
bkz.: bakınız

Teşekkür

Bu kitabın ortaya çıkmasında emeği geçen, başta Dr. Metin Aysel olmak üzere APSS yönetim kuruluna, dernek üyelerine, gönüllülere ve özellikle de basım aşamasında maddi desteğini bizden esirgemeyen sayın Ertugrul Kalmaz ve Elektro Erti AG'ye şükranlarımızı sunarız...

İçindekiler

1. Fâtır suresinin retorik ve psikoterapi yönüyle analizi.....	5
1.1 Giriş:.....	5
1.2 Surede kullanılan retorik teknikler	9
1.2.1 Genelden özele anlatım (Na)	9
1.2.2 Kıyas (Na)	11
1.2.3 Retorik Soru (Na).....	12
1.2.4 Örneklendirme, Flashback, Flashforward (Na).....	12
1.2.5 Görev taksimi, tavsiye, telkin ve bilişsel yönlendirme (Na)	12
1.2.6 Motif analizi (Na)	13
1.2.7 Riziko profili ve analizi (Na)	13
1.3 İkinci hipotez çerçevesinde çıkarımlar: Terapistin temel vasıfları	13
1.3.1 Yeterlilik ve kompetans (Na).....	16
1.3.2 Üslup (Na).....	17
1.3.3 Komünikasyon (Na).....	17
1.3.4 Öz geçmişi (Na).....	17
1.3.5 Koordinasyon ve planlama (Na)	18
1.3.6 Örneklendirmeler (Na).....	18
1.3.7 Motive edicilik (Na).....	18
1.3.8 Sorumluluk alanı (Na)	19
1.3.9 Bilişsel yönlendirme, telkin ve tavsiyeler (Na)	19
1.3.10 Terapi stratejisi (Na).....	19
1.4 Sonuç:.....	20

2. Beyer'in tespitleri ışığında Fâtır suresi üzerine pedagojik denemeler.....	21
2.1 Giriş.....	21
2.2 Çıkarımlar:.....	24
2.2.1 Eğitime bakan çıkarımlar	24
2.2.2 Çocuğa bakan çıkarımlar	28
2.2.3 Eğitimin hedefleri.....	30
2.2.4 Eğitim prensipleri.....	36
2.2.5 Eğitim Metotları.....	36
2.3 Sonuç:.....	37
3. Bir psikiyatrist gözüyle Fâtır suresi	39
3.1 Teşekkür etme	39
3.2 Depresyonun oluş sebeplerinden biri yanıp yakılmalar ..	41
3.3 Mal Mülk.....	42
3.4 Kalbin kristalleri-1	43
3.5 Tespih çekme ve bilimsellik.....	43
3.6 Psikoloji ilmi ve tarihsel ön yargı.....	44
3.7 Üzülme!.....	48
3.8 Şeytan gerçeği ve Ayetlerde geçen hitap şekilleri.....	49
3.9 Terapi odasında kaç kişi var?.....	53
3.10 Ceza ödül sistemi	53
3.11 Rüzgârlar, bulutlar, ölü beldeler, insan tabiatı ve huyu....	55
3.12 İzzet	56
3.13 Yaratılış serüveni.....	57
3.14 Balıklar ve demokrasi.....	59
3.15 Kalbin kristalleri-2	60
3.16 Kalbin şükür fonksiyonu	61
3.17 Psikoterapide şükür ve sabır – bir vaka örneği.....	63
3.18 Dış kaynaklı problemlerin çözümü için iç dünyaya yönlendirilmesi.....	64
3.19 İspanak yaprağından kalp	65

3.20	Çocuk sahibi olmak isteyenler için tavsiye?	66
3.21	Eşler arası ilişkide olması gerekenler	67
3.22	Kabarmış egoların sönmesi için acz ve fakr düsturu	68
3.23	Müdahaleci değil koruyucu-önleyici bir tutum	68
3.24	Musibet ve menzil	69
3.25	Himmet ve gayret	70
3.26	Ateist, ahiret ve 'Dark City' filmi	71
3.27	Sadece uyarmakla mükellefiz	71
3.28	Bir damla gözyaşı	73
4.	Fâtır suresi üzerine fennî mülahazalar- fizik perspekti- finden bakış	75
4.1	Rüzgarın oluşumu ve hava akımı	75
4.2	Suyun kaldırma kuvveti	79
4.3	Ecel, Momentum ve Zaman – nerede hareket orada bereket	81
4.4	Frankenstein filmi ve fiziki tefsir	82
4.5	Tatlı ve tuzlu su	84
4.6	Güneş, Dünya, Ay ve kütlelerin çekim kuvvetleri	85
4.6.1	Güneş'in Yapısı	86
4.6.2	Güneş = kum tanesi, İnsan = hurma çekirdeği	87
4.7	Ses dalgaları ve duyulan çağrıya karşılık verilmemesi	88
4.8	Sesin dalga boyu	90
4.9	Beyaz, kırmızı, siyah ve kuantum fiziği	91
5.	Hatime:	93

Editörün Notu

Sevgili Okuyucu,

Elinizde tuttuğunuz bu kitap, APSS (Association for Psychological and Spiritual Sciences) derneğimizin yayımlanmış olduğu ilk eseridir.

“Kur’ân-ı Kerim üzerine Disiplinlerarası Analizler” başlığı altında oluşan serinin ilk kitabıdır ve Fâtır Suresi üzerine bir kısım mütalalar ele alınmaktadır.

APSS derneği modern bilimin verileri ile kadim kaynakları buluşturmaya çalışan bir dernektir. Uzmanlarımız ilk etapta, psikoloji ve sosyal bilimlere müslümanların perspektifinden yeniden ele almayı hedeflemiş ve işe ezeli mesaj Kur’ân-ı Kerim’i ve kutsal kitapları hem mevcut bilimsel metotlar hem de kendi geliştirdikleri metotlarla farklı bakış açılarından ele alıp, hem (b)ilime hem de insanlığın ortak dertlerine çözümler üretmeyi hedeflemiştir.

Başta psikoloji olmak üzere sosyal bilimlerin değişik sahalarında uzman araştırmacılarımızın uzun yıllar emek verip ortaya koydukları bu mütevazi ama alanında belki ilk örnek sayılabilecek ürün, umarız siz okuyucuların da beğenisini kazanır. Zira hem disiplinlerarası olması hem de bilimsel metotlar çerçevesinde ele alınması, onun ihtiva ettiği tespit ve tetkikleri diğerlerinden farklı kılmaktadır. Bu tarz uzman heyet çalışmalarının azlığını da dikkate alırsak bu sahada önemli bir boşluğu dolduracağı muhakkaktır.

Diğer önemli bir nokta ise, geleneksel Kur’ân-ı Kerim tefsir çalışmalarına yapacağı mütevazi katkıdır. Bu yeni tarz bakış açısı, yeni tefsir metotlarının geliştirilmesine ve derin boyutlara perde aralanmasına da vesile olacaktır. Elbette buradaki tespitler ve metotlar birçoğu itibari ile daha oluşma aşamasında olup zamanla gelişip tekâmül edecek mahiyettedir. Varsa eksikleri de bu çığırda yürüyen araştırmacılar tarafından giderilecektir.

Bütün bu ilmi çalışmalardaki ana hedefimiz, elde edilen sonuçların

hipotezlere dökülmesi, bunların ilgili alanlardaki mevcut teorilerle kıyaslanması ve yeni araştırma metotları geliştirilerek akademik çalışmalara zemin hazırlanması şeklinde özetlenebilir.

Konunun uzmanları da teyit edeceklerdir ki, Kur'ân-ı Kerim üzerine yapılan psikolojik ve pedagojik araştırmalar maalesef bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar azdır. İşte bu kitap sizlerin de takdir edeceğiniz üzere, böyle zor bir alanda yeni şeyler ortaya koymaya yönelik önemli ve cesur bir adımdır.

Bu seride yer alan kitaplarda araştırma ve makalelerle birlikte, heyet şeklinde gerçekleşen müzakerelere de yer verilmiştir. Bölümler ve başlıklar, ele alınan konuların içerik veya mesajına göre belirlenip diyalog şeklinde olan müzakereler olduğu gibi bırakılarak okuyucular için akıcı bir üslup tercih edilmiştir. "Bana göre şu şekilde..." tarzında yapılan bütün katkılar kitapları daha özgün ve renkli hale getirmiştir. Böylesine hassas ve herkesin rahatlıkla konu(a)madığı konularda alanında uzman araştırmacıların özgür bir şekilde beyan ettikleri bu fikirler, çalışmamıza disiplinlerarası bir nitelik kazandırmıştır. Umarız, bu yaklaşım siz sevgili okuyucularımıza da yeni bir bakış açısı sunar.

Bu kitapta yer alan tespit ve bilgilerin teoride kalmayıp, pratik olarak da bu alanda çalışma yapan, tedavi, terapi, eğitim ve danışmanlık faaliyetleri yürüten insanlara kolaylıklar ve pratik çözümler sağlayacağı ümidini taşıyoruz.

Çalışmamız yenilikler içerse de yeterlidir iddiasında değiliz. Fakat yaptığımız bu mütevazı çalışmalar şayet çeşitli yetkin ve etkin platformlarda farklı dillerde sunulabilirse bilim dünyasının da ilgisini çekecek ve onların da bu alana yönelmelerine vesile olacaktır diye ümit ediyoruz.

Eksiklerimiz ve hatalarımız varsa siz okuyucularımızın affına sığınıyoruz ve eğer bu konuda bize katkıda bulunmak isterseniz info@apss.eu adresinden bize ulaşırsanız memnun oluruz.

Son olarak, bu eserin ortaya çıkmasındaki en büyük pay elbette APSS derneği dolayısıyla derneğin yönetim kurulu ve gönüllülerindir.

Hem derneğin kurulma aşamasında hem de çalıştay, seminer ve kongrelerin organize edilmesi, sonrasında da bunların yazıya dökülmesi ve okuyucu ile buluşmasında canla başla çalışan gönüllüler ve ilim aşık-larına da ayrıca teşekkür etmek isteriz.

Umarız, serinin ilk kitabı olan bu eser siz kıymetli okurlarımızın da beğenisini kazanır.

Saygılarımızla,

Zeliha Ünal

Dr. Phil. Muhammed M. Akdağ

Giriş:

“Kur’ân üzerine Disiplinlerarası Analizler” serisinin ilk eseri Fâtır suresi üzerine mülâhaza ve analizlerden oluşmaktadır.

Kur’ân-ı Kerim’in otuz beşinci suresi olan Fâtır suresi Mekke’de nazil olmuştur. İniş sırasına göre kırk üçüncü suredir. Toplam 45 ayetten oluşan bu sure adını ilk ayette geçen “yaratana” anlamına gelen “Fâtır” kelimesinden alır. Aynı yerde geçen ve “melekler” manasına gelen “Melâike” kelimesinden dolayı da “Melâike suresi” olarak anılır.

Genel olarak: Allah’ın varlığı, birliği ve yaratıcılığı ele alınmış ve bunun delili olabilecek kâinat olaylarına yer verilmiştir. Bununla birlikte şirkin yanlışlığı da anlatılmıştır; Şeytan ve taifesinin ne kadar tehlikeli olduğundan bahsedilmiştir. Hz. Muhammed’in tıpkı önceki peygamberler gibi hak bir peygamber olduğu; ahiret, öldükten sonra dirilme ve hesap gününün varlığı anlatılmaktadır. Ayrıca Allah’ın insanlara bahşettiği nimetler; iman ile küfür arasındaki farklar konu edilmiştir.

Sure, Peygamber Efendimiz’in (sav) ve ona inananların büyük sıkıntılar yaşadığı bir dönemde adeta onları teselli mahiyetinde inmiştir ve özellikle pedagoji ve psikoloji perspektifinden bakılınca da önemli mesajlar içermektedir.

Hayatın her alanında inananlara yol gösterici olarak kabul edilen Kur’ân-ı Kerim sadece inanç kaynağı değil, aynı zamanda akıl ve ruh için de bir ahlak ve eğitim rehberidir. Bu yönüyle pedagoji ve psikoloji disiplinleri ile de yakın ilişki içindedir. Onlara yeni ufuklar açacak bir potansiyele sahiptir. Bu açıdan da bilhassa çocuk ve yetişkin eğitiminde onun rehberliğine kulak vermek büyük önem arz etmektedir.

Kitap 4 bölümden oluşmaktadır:

İlk bölümde çocuk ve ergen psikiyatrisi Dr. Metin Aysel’in Fâtır suresi üzerine derinlemesine metodolojik analiz ve okumaları yer almaktadır. Araştırmacı, geleneksel yorumlama tarzının dışına çıkarak kendi

metodolojisini ortaya koymuştur. O'na göre sırasıyla: Kümeler oluşturma, Soyutlama, Ayırma, Metne sadık sıralama, Adlandırma ve Pratik uygulama şeklinde özetleyebileceğimiz bu yöntem ile sureye sistematik bir yaklaşım tarzı getirilmiştir.

Ayrıca bu suredeki sunum tekniklerini de retorik açıdan ele alıp: Genelden özele anlatım, Kıyas, Retorik soru, Örneklendirme, Flash-back, Flashforward, Tavsiye, Telkin, Bilişsel yönlendirme, Motif analizi, Riziko profili tasnifi, Öngörü şeklinde bir sistematik bakış ortaya çıkarmıştır.

İkinci bölümde ise değerli öğretmen-pedagog Sabriye Salbaş hanımın Alman Pedagog Klaus Beyer'in temellendirdiği pedagojik anlayışı esas alarak Fâtır suresine getirdiği yorumları bulacaksınız. Bu pedagojik anlayışa göre eğitim hep bir hedefe odaklı olmalıdır ve bu hedef(ler) aktif ve bilinçli bir şekilde ele alınmalıdır. Yazar bu bağlamda Beyer'in modelindeki temel beş kategoriyi esas alarak 9 ayeti analiz etmiştir. Bu kategoriler ise sırasıyla: Eğitmen, eğitilen/çocuk, eğitim hedefleri, eğitim prensipleri ve eğitim kategorileridir.

Bahsi geçen ayetlerin analizi yapılırken heyetin de katkısı oldu. Sabriye Salbaş ve Ayşe R. Eser hanımlar ortaya koydukları pedagojik yaklaşımları burada heyetin huzurunda müzakereye açmışlar, heyette yer alan diğer uzmanlar da bu ayetler üzerine değerlendirmeler de bulunmuşlardır. Bu bölümde bahsi geçen mülahazaları da bulabilirsiniz.

Araştırmacılarımız eğitmenin temel vasıflarını ve kişinin potansiyellerinin keşfini incelerken meseleyi bu bölümde çocuk, eğitim ve hedef başlıkları altında ele almışlardır. Fâtır suresinin 12. Ayetinde Çocuk ile ilgili bulguları; 5., 7. ve 15. ayetlerde de eğitim ile ilgili bulguları tartışmışlardır. Fâtır suresi 23. ayetinde de eğitmenin uyarıcı yönü ele alınmıştır. Fâtır suresi 10. ayette de eğitimin hedefleri hakkında çıkarımlar yapılmıştır. Eğitimde ödül, ceza ve kural sınırlarının netleştirilmesi konusunda da 18. Ayet bize fikir vermektedir. Bunu tamamlar mahiyette 45. ayet bize ceza ve ödüllendirmede

tedriciliği anlatmaktadır. İç muhasebe ve öz eleştiri konusunu ise 37. ayette bulmak mümkündür.

Üçüncü bölümde ise Dr. İsmail Yavaş bey sureyi bir psikiyatrist gözüyle hem teoriye hem de uzun yıllar elde ettiği saha tecrübesine dayanarak orijinal yorumlarla analiz etmektedir. Mülahazalarına “*Teşekkür etme*” nosyonu üzerinden yaptığı tespitlerle başlayıp, mal mülk elde etme kavramları ve mutluluğun reçetesini nerede bulmak gerektiği ile alakalı yorumları ile devam etmektedir. Kalbin en önemli odacığının bir fonksiyonu olan şükre ayrı bir önem atfetmiştir. Ayrıca 5. Ve 6. ayetlerden yola çıkarak ruhsal yapıyı ve kalbin içindeki lümme-i şeytaniyyeyi bilmenin önemini vurgulamaktadır.

Yine bu bölümde de diğer uzmanların analizlerini ve heyet üyelerinin yorumlarını bulacaksınız. Örneğin Psikiyatrist Metin Aysel Bey, Psikoloji biliminin özellikle doğudan neşet eden irfan birikimlerini inkar yoluna gittiğinin altını çizip tarihsel ön yargıya dikkat çekmektedir. Daha önceki kongrelerimizde hakkında bir sunum yapıp heyete tanıtma fırsatı bulduğum Ebu Zeyd El-Belhi bunun en iyi örneklerinden biridir. Yaklaşık 1000 yıl önce yaşamış ve psikoloji üzerine ilk eserleri yazmış böyle bir zat maalesef bugün hiç tanınmamaktadır. Bu konuda değerli akademisyen Vedat Bilgiç Bey de bu mevcut ön yargıya dikkat çekmekte, ama Müslümanların da bu konularda tembel davrandıklarının altını çizmektedir.

4. bölümde ise Sümeyye Acar hanım bir fizikçi olarak sureye bilimsel bir bakış açısı ile yaklaşmış ve fen ve fizik ilminin ışığında surede geçen Rüzgarların oluşumu ve hava akımları, su ve suyun kaldırma kuvveti, Momentum ve Zaman kavramları, Güneş, Dünya, Ay’ın çekim kuvvetleri, Ses dalgaları, renkler ve Kuantum fiziği konularına değinmiştir. Aynı zamanda da bu olguların psikolojiye bakan yönlerine de değinilmiş ve diğer uzmanların da katılımı ile tam bir disiplinlerarası müzakere gerçeğeleşmiştir.

Bu yönü ile eser meraklısına çok şey vaad etmektedir.

Umarız istifadeli de olur. Tevfik Allah’tandır.

Baki Selamlar

Dr. Muhammed M. Akdağ

Kasım/2021/ Almanya

1. Fâtır suresinin retorik ve psikoterapi yönüyle analizi¹

1.1 Giriş:

Fâtır suresi Peygamber Efendimiz'in (sav) sıkıntılı olduğu bir dönemde nazil olmuştur ve Allah-u Teâlâ'nın (cc) teselli mahiyetinde onunla konuşmasını içermektedir. Burada özellikle Peygamber Efendimiz'in (sav) “yalanlanmadan” dolayı ortaya çıkan bir üzüntü halinden bahsedilmektedir.

Surede yalanlanmanın temel dinamiklerinden, motiflerinden, yalanlayanların karakteristik davranış biçimlerinden ve bunun psikolojik olarak hüznle sonuçlandığından bahsedilir. Kafirlerin ya da bir başka deyişle nankörlerin temelde kibirli tutumlarından dolayı fer-yat etmelerini Allah-u Teâlâ'nın (cc) onları cezalandırmasıyla sonuçlanan ve yine temelde sadece bir kere zikredilmesine rağmen şeytanın (35:6)² davet ve teşvikleri sonucunda kibirle ve dolayısıyla inkar, nimetleri görememe ve bütün delillerin ortaya konulmasına rağmen nefretlerinin artmasıyla birlikte hazin sonları kısaca resmedilmektedir.

1 Yazan: Metin Aysel, çocuk ve ergen psikiyatrisi

2 İlk rakam Sure numarasını, ikinci rakam ayet numarasını göstermektedir

Bu sure bilinçlenme ve tekrar bazı vaatlerde bulunulmasına rağmen bütün olup bitenlerden ibret alamamanın yine temel dinamiğinin kibir olduğunun ortaya konulduğu bir suredir. Buna karşılık surede uyarıcı olarak etki alanının sınırlı olmasının bilinci yerleştirilmektedir. Kimlere ve hangi unsurlara odaklanması gerektiğinin de temel parametreleri verilmektedir. Görev ve sorumluluğun sınırları bildirilmektedir. Pozitif rol model olarak isimlendirebileceğimiz kitlenin temel özellikleri sıralanmaktadır.

Hipotez

“Allah-u Teâlâ'nın (cc) ahlakıyla ahlaklanmak” prensibinden yola çıkılarak sure içerisindeki O'nun beyanını inceleme adına iki hipotez ortaya konulmuştur.

Birinci hipotezimiz: Surede Allah-u Teâlâ'nın (cc) işlenen konuyu nasıl ele aldığıyla ilgili çıkarımlar yapmak mümkündür. Burada Allah-u Teâlâ'nın (cc) bir meseleyi aktarma şekli- retorik teknikler- incelenmeye çalışılacaktır.

İkinci hipotezimiz: Makalenin başında da bahsedildiği gibi sure Allah-u Teâlâ'nın (cc) Peygamber Efendimize (sav) adeta teselli vermesi şeklinde ilerlemektedir. Dolayısıyla bu minvalden yola çıkarak tabiri caizse Allah-u Teâlâ'nın (cc) yerine terapist; Peygamber Efendimiz'in (sav) yerine de herhangi bir danışan ya da hasta düşünüldüğünde, bir takım çıkarımlar yapmak mümkündür.

Çalışmada kullanılan metodoloji

Said Nursi Mesnevî-i Nuriye isimli eserinde, hadisi şerife dayalı olarak her ayetin, her kelimenin hatta her harfin zâhiri, bâtinî, haddî ve muttalâ olduğu söyler ve hepsinin de kendi açısından şüçun, fücun, gusun diye dalları olduğundan bahseder.³ Kanaatimizce psikolojik çıkarım yapabilme adına farklı bir perspektiften sureyi okumak gerekmektedir.

3 İbni Hibban, Sahih 1:146; el-Münavî Feyzü'l-Kadîr, 3:54. (bkz. Nursi, S., Mesnevî-i Nuriye, On Dördüncü Reşha)

Kullandığımız metodolojide öncelikle Allah-u Teâlâ'nın (cc) kendisi için kullandığı vasıfları inceledikten sonra, dolaylı yoldankendisi için kullanmış olduğu sıfatları tespit ettik. Akabinde bu vasıfları soyut şekilde ele alıp ayetten çıkarımlar yapmaya çalıştık. İkinci aşamada genel konu tespiti yapılmış ve iki genel konu ortaya çıkmıştır. Bunlardan birincisi yalanlanma ve aldatılma, ikincisi ise Allah-u Teâlâ'nın (cc) teselli vermesidir.

Üçüncü aşamada tespit edilen verileri perspektif değişikliği yaparak, daha doğrusu terapist perspektifinden ele alarak analiz etmek mümkündür. Ayrıca “Fâtır” kelimesi “ilk yaratılış” manasına geldiği için, kanaatimizce girişimciler ve genel itibarıyla yöneticiler açısından da ele alınabilecek birtakım mekanizmaları tespit etmek mümkündür.

Geleneksel tefsir metotlarının yanında önünüzdeki çalışmada yeni geliştirilmekte olan metotlar denenmektedir. Parantez içerisindeki rakamlar çıkarımın yapıldığı ayeti işaret etmektedir. Özellikle incelenen hipotezler ile ilgili çıkarım yapabilme adına geliştirilmiş metotlar şöyle işlemekte:

Kümeler oluşturma (Conglomeration – ‘C’)

Dikkatinizi çeken ve ayetlerin içerdiği konular ile ilgili benzer konuların geçtiği ayetler teker teker ele alınıp içerikleri oluşturulan kümeler şeklinde not edilir.

Soyutlama (Abstraction – A)

İkinci aşamada oluşturulmuş olan kümeler dikkatlice soyutlanarak ele alınıp dirayet tefsir metotlarında olduğu şekliyle akla gelen isimlendirmeler not edilir. Bu aşamada oluşan kümelerin içerisindeki kavramlar ve somut konuların işleniş tarzı ele alınabilmektedir. Soyutlama aşaması birkaç boyutta yapılabilmektedir. **Birincil boyutta (primary Abstraction dimension – pAd)** yapılan soyutlama aşamasında elde edilen tanımlar tekrar incelenip yeni bir üst başlık altında toplanabilmektedir. İkincil soyutlama boyutu (secondary Abstraction

Kaynakça

- Beyer**, K., *Grundlagen der Fachdidaktik Pädagogik*, Schneider Verlag, 2014
- El-Beyhakî**, Ahmed b. El-Hüseyn, *Şuabü'l-îmân*, Riyad, Mektebetü'r-Rüşd, 2011 El-Bustî, Muhammad
- El-Hâkim**, Muhammed b. Abdullah, *el-Müstedrek ala Sahihayn*, terc. Adil Mürsîd, Darü'r-Risaletü'l-Alemiyye, Beyrut, 2019
- El-Heysemî**, Nureddin Ali b. Ebubekir, *Mecmau'z-Zevâid ve Menbeu'l-Fevâid*, Daru'l-Fikr, Beyrut, 1412
- El-Münavi**, Feyzul-Kadir, *Serhu'l-Camii's-sagir*, el-Mektebetu'l-ticariyyeti'l-kubra, Mısır, 1356
- El-Vâhidî**, *Esbabü'n-Nüzul*, Mısır, 1968
- Et-Taberi**, Ebu Cafer Muhammed b. Cerir, *Camiu'l-Beyan an Te'vili Ayi'l-Kur'an*, Cilt, XIV, Mısır 1954.
- Et-Taberani**, Süleyman b. Ahmed, *el-Mu'cemu'l-Kebir*, terc. Hamdi Abdülmecid Selefi, İhyai't-Turas'il-Arabi, Beyrut, 2009
- Etter**, Heinz, *Erzihen im Vertrauen: Das Join-up-Konzept*, Asaph Verlag, 2014
- Hüther**, G. & **Hauser**, U., *Jedes Kind ist hoch begabt*, ISBN 978-3-8135-0448-4, Knaus Verlag, 2012
- Ibn Hibban**, *Sahih Ibn Hibban* (8 vol), Dar Ibn Hazm, Beirut, 2012
- Kur'an-ı Kerim**, URL: <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/fatir-suresi-35/ayet-4/diyaret-vakfi-meali-4> (23.10.2021)
- Montessori**, Mario, *Education for Human Development*, New York, 1977
- Nursi**, Said, "On Dördüncü Reşha", *Mesnevî-i Nuriye*, terc. Abdülmecid Nursi, Şahdamar, İstanbul, 2017